

Asia: VN/19891/2024

Lausuntopyyntö yksityistielain arvioinnista ja muutostarpeista

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset huomiot yksityistielain (560/2018) toimivuudesta ja soveltamisesta käytännössä?

Pääosin yksityistielaki toimii hyvin. Joidenkin pykälien osalta on tulkintavaikeuksia.

Pandemian aikana tehty lisäys sähköisistä kokouksista on osoittautunut erittäin hyväksi.

2. Yksityistielain uudistuksen tavoitteena oli lainsäädännön selkeyttäminen ja modernisoiminen sekä edellytysten luominen yksityistieverkon kehittämiseksi ja ylläpidolle. Miten nämä tavoitteet on saavutettu?

Tavoite on saavutettu varsin hyvin ja nykyinen laki on selkeä ja tarjoaa aktiivisille tiekunnille hyvät edellytykset kehittämiseen ja ylläpitoon.

3. Huomioiko nykyinen yksityistielaki riittävästi toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset erityisesti energia- ja turvallisuuskulmasta?

Ei ole ilmennyt ongelmia tai hidasteita.

4. Miten yksityistielain muutoksenhakua, kuten moitekannetta, koskevat säännökset toimivat käytännössä?

Oikaisuvaatimus ei näytä toimivan niin kuin ajateltu. Aika usein tulee tietoon tapauksia, missä tiekunta on tehnyt yksityistielain vastaisen päätöksen tai päätöksen, joka ei kohtele osakkaita tasavertaisesti, mutta oikaisuvaatimus ei tuota tulosta. Toisaalta on myös tapauksia, missä yksi ja sama osakas tekee jokaisesta kokouksesta oikaisuvaatimuksen, vaikka tiekunta tosissaan yrittää toimia oikein ja oikeudenmukaisesti.

On epäselvää onko moitekanne käsiteltävä aina tiekunnan kokouksessa, vaikka se olisi selvästi aiheeton tai asia on jo kertaalleen käsitelty.

Käräjäoikeuksien osalta kuluriski on liian korkea ja on johtanut siihen, ettei aiheellisissakaan tapauksissa lähdetä hakemaan oikeutta. Tämä johtaa valtaklikkien ja suoranaisten junttaporukoiden vallan kasvuun.

Käräjäoikeuksista tulee tieasioissa hyvin perusteltuja ratkaisuja.

5. Miten yksityistien käyttömaksua koskevat säännökset ovat toimineet käytännössä?

Lainsäädäntö sinällään tarkoituksenmukainen, mutta käyttömaksujen periminen käytännössä on vaikeaa. Säännölliset yksityisteiden käyttäjät (läpikulkijat) eivät ota tiekuntiin yhteyttä luvan saamiseksi ja maksusta sopimiseksi.

6. Ovatko tiekunnan kokousmenettelyt riittävän selkeästi säännelty yksityistielaisissa?

Pitäisikö laissa olla selkeämpi säädös yhteisomistuksessa olevien osakastilojen osakkaiden kokouskutsujen lähettämisestä sekä kokoukseen osallistumisesta valtakitojen osalta?

Pitääkö kaikille kuolinpesän osakkaille lähettää kokouskutsu ja pitääkö kaikilta olla valtakirja, jos yksi osakas on kuolinpesän edustajana kokouksessa. Sama ongelma yhteisomistukissa.

7. Onko tieyksiköiden määrääminen, vahvistaminen ja muuttaminen säännelty riittävästi yksityistielaisissa?

Olisi hyvä selkeyttää, voidaanko samassa kokouksessa vahvistaa tiekunnalle uusi yksikkölaskelma sekä uusien yksiköiden mukainen maksuunpanoluettelo. Osa tulkitsee asiaa niin, että ensin on saatava yksikkölaskelma lainvoimaiseksi ja vasta seuraavassa kokouksessa hyväksytään sen mukainen maksuunpanoluettelo. Tieyhdistys tulkitsee asiaa niin, että molemmat voidaan hyväksyä samassa kokouksessa, mutta varovaisuuden vuoksi on syytä odottaa lainvoimaiseksi tulemisesta ennen laskujen lähettämistä osakkaille.

Vaatus uuden yksikkölaskelman nähtävillä pitämisestä kokouskutsun aikana pitäisi saada lakiin. Nyt sitä ei vaadita, vaikka on yleensä kokouksen tärkein asiakirja. Muita asiakirjoja kyllä pitää olla nähtävillä kutsun aikana.

8. Onko tien tekeminen, tienpito ja tien käyttäminen säännelty riittävästi yksityistielaisissa?

Onko tien loppuosan tai haaran erottaminen tiekunnasta mahdollista tiekunnan omalla päätöksellä?

Lain 63 §:ssä mainitaan tiekuntien yhdistäminen, jakaminen, tiekunnan lakkauttaminen sekä tien tai tieosan liittämistä tiekunnan tiehen, mutta tienosan erottaminen puuttuu luettelosta. Luettelo on muutoin kattava.

Tien tekemisen, tienpidon ja tienkäyttämisen säädökset ovat muutoin varsin selkeitä, eikä niissä ole havaittu suurempia epäkohtia.

9. Tulisiko yksityistielaisissa mahdollistaa kunnan määräämisen yksityistien tieosakkaaksi ja missä tilanteissa tämä olisi tarkoituksenmukaista?

Myös kunta pitäisi voida velvoittaa tieosakkaaksi. Nyt tämä on mahdollista vain valtion osalta.

Eryteisesti silloin, jos kulku tapahtuu asemakaava-alueelle vain yksityistien kautta, niin kunta pitäisi määrätä osakkaaksi, tai jos kunta ohjaa tielle yleistä liikennettä.

10. Tulisiko ammattimaisesta tieisännöinnistä säätää yksityistielaisissa ja mitkä asiat edellyttäisivät tällaista sääntelyä?

Pitäisi. Tieisännöitsijät ovat vakiintunut ammattikunta ja heitä on 21 vuoden aikana koulutettu noin 300 tieisännöitsijää, joista aktiivisesti toimii noin 150.

Yksitystielain 68 § tosin aiheuttaa tiekunnassa hämmennystä. Osa tulkitsee pykälän koskevan tavanomaisia tieisännöintipalveluja, joissa tieisännöitsijä toimii hoitokunnan avustajana tai toimitsijamiehenä. Tieisännöitsijän palkkaaminen on vastaavanlainen päätös, kuin esimerkiksi aurauspalvelujen ostaminen urakoitsijalta, joten erityinen säädös ei ole tarpeellinen.

11. Huomioiko nykyinen yksitystielaki riittävän joustavasti välttämättömän infrastruktuurin kuten välttämättömien sähkö- ja viestintäjohtojen sijoittamisen yksityisteiden yhteyteen?

Lainsäädäntö on riittävän joustava muutoin, mutta yksittäisten poikki tien asennettavien liittymäjohtojen suostumuksen antamiseen tulisi tiekunnan toimielimellä olla valtuudet. Nyt säädös käsittelee enemmänkin tien pituussuuntaisesti rakennettua runkoverkkoa, eikä siitä tehtäviä taloliittymiä. Ei ole tarkoituksenmukaista äänestää tiekunnassa siitä, että saako yksittäinen rakennuspaikka sähköt vaiko ei.

Kaapeleiden sijoittamista tiealueelle ei voi kuitenkaan pitää tiekunnan kannalta hyvänä asiana. Kaapelit vaikeuttavat tienpitoa ja aiheuttavat siten lisäkustannuksia tiekunnalle, mutta korvauksia tästä haitasta. Voisiko lakiin lisätä maininnan, että kaapelit on sijoitettava niin, ettei niistä ole tienpidolle haittaa?

12. Muut huomiot yksitystielain muutos- ja kehittämistarpeista?

53 § mukaan toimielimeen valittavalta tieosakkaalta on oltava suostumus tehtävään. Tämä on ehdottomasti hyvä säädös, mutta 58 § 2-kohdan mukaan tilityksen tarkastajaksi määrätään eli ilmeisesti heiltä ei suostumusta ole kysyttävä. Selvä epäkohta, joka on aiheuttanut ongelmia yksittäisissä tiekunnissa.

Käräjä- ja hovioikeustason ratkaisuihin on esiin noussut mm. kokouskutsun toimittamista eli lähettämisen ajankohtaa koskevat kysymykset. Samoin tilanteet, joissa pöytäkirja ei vastaa kokouksen kulkua ovat johtaneet useammassa tapauksessa siihen, että tuomioistuimissa on sivuutettu pöytäkirjan merkinnät.

Muutoksenhakuun liittyvä velvoite olla edistämättä muutoksenhaun kohteena ollutta päätöstä on varsin selvä, mutta säädöstekstistä tämä ei selviä (KKO 2006:27).

Takalammi Simo
Suomen Tieyhdistys ry